

POSTANOWIENIE

Dnia 7 maja 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z odwołania B. L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

o emeryturę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw

Publicznych w dniu 7 maja 2014 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 18 września 2013 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 18 września 2013 r. Sąd Apelacyjny w (...) III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację ubezpieczonego B. L. od wyroku Sądu Okręgowego w S. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 18 stycznia 2013 r. oddalającego odwołanie ubezpieczonego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 9 lutego 2012 r. odmawiającej mu przyznania prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze.

W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, że w trakcie zatrudnienia ubezpieczonego w okresie od 6 lutego 1969 r. do 31 sierpnia 1990 r. w Wytwórczo - Usługowej Spółdzielni Pracy w L. na stanowisku szklarza, nie wykonywał on stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych

warunkach wymienionych w Dziale XIV pkt 19 i 20 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.), tj. pracy przy szlifowaniu wyrobów ze szkła oraz pracy przy produkcji drobnych wyrobów ze szkła. Z poczynionych ustaleń wynika bowiem, że w spornym w okresie ubezpieczony wykonywał szeroko rozumiane prace szklarza w zakładzie szklarskim, a nie w zespołach formujących szkło, gdzie ze względu na pracę zespołu oraz rodzaj wykonywanych czynności stale panują wysokie temperatury i pracownik bez przerwy z uwagi na trwającą produkcję i pracę zespołu jest narażony na szkodliwe oddziaływanie czynników środowiska zewnętrznego, ani tym bardziej w transporcie i łączności oraz w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych. Zakład szklarski, w którym pracował ubezpieczony był jednoosobowy, zatem sam wykonywał wszystkie zlecenia związane ze szkleniem obiektów, a więc nie tylko te sprowadzające się do szlifowania szkła lub wyrobu elementów szklanych, ale także do zamówień materiałów niezbędnych do pracy, ich odbioru, załadunku, wyładunku, transportu, obróbki, a także demontażu i montażu powierzchni szklanych. Sam fakt, że ubezpieczony wykonywał pewne prace wymienione w rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983 r. - prace przy szlifowaniu wyrobów ze szkła oraz prace przy produkcji drobnych wyrobów ze szkła (poz. 19, 20 dział XIV wykaz A) - przy uwzględnieniu że wykonywał również inne prace nie wymienione w wykazie, nie pozwalał na przyjęcie, że spełnił on warunki do przyznania emerytury w wieku obniżonym. Zgodnie z treścią obowiązujących przepisów jedynie prace przy szlifowaniu wyrobów ze szkła lub prace przy produkcji drobnych wyrobów ze szkła wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy mogą być uwzględniane w stażu pracy w warunkach szczególnych dla potrzeb nabycia emerytury we wcześniejszym wieku.

W skardze kasacyjnej ubezpieczony zarzucił naruszenie następujących przepisów: 1/ art. 184 ust. 1 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz § 2 ust. 2, § 4 i § 19 oraz przepisy załącznika rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. oraz rozporządzenia Rady

Ministrów z dnia 4 maja 1979 r. w sprawie pierwszej kategorii zatrudnienia (Dz.U. z 1979 r. Nr 13, poz. 86 i z 1981 r. Nr 32 poz. 186), a także rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 1956 r. w sprawie zaliczania pracowników do kategorii zatrudnienia (Dz.U. z 1956 r. Nr 39, poz. 176 z późn. zm.) przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że skarżący nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach z uwagi na niewykonywanie jej w branży o nazwie: „zespoły formujące szkło” i „prace różne”, 2/ art. 151⁴ (wcześniej art. 135) k.p. przez „pominięcie faktu wykonywania przez ubezpieczonego pracy jako kierownika zakładu poza normalnymi godzinami pracy”, 3/ art. 468 k.p.c., art. 473 § 1 k.p.c. i art. 227 k.p.c. przez ich niezastosowanie i związany z tym brak ustaleń faktycznych dotyczących zakresu pracy skarżącego poza normalnym czasem pracy zarówno na stanowisku szklarza jak i kierownika zakładu, 4/ art. 233 § 1 k.p.c. przez „dowolne i nie znajdujące żadnego oparcia w dowodach zgromadzonych w sprawie stwierdzenie, że ubezpieczony zajmował się sporządzaniem dokumentów zaopatrzeniowych w zakładzie, sprzecznie z zeznaniami świadka A. K.”, 5/ art. 382 k.p.c. w związku z art. 378 § 1 k.p.c. przez zaniechanie dokonania przez Sąd drugiej instancji własnych ustaleń dotyczących pracy skarżącego w warunkach szczególnych.

W punkcie III skargi zatytułowanym „Przyczyny, dla których skarga kasacyjna zasługuje na przyjęcie do rozpoznania”, skarżący podał, że „w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, które na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. uzasadnia przyjęcie niniejszej skargi do rozpoznania. Uznanie bowiem, że skarżący wykonywał pracę w branżach: ‘zespoły formujące szkło’ i ‘prace różne’ przesądza o przyznaniu ubezpieczonemu prawa do emerytury z uwagi na szczególne warunki charakter pracy wykonywanej przez ubezpieczonego. W takim zaś przypadku niniejszą skargę uznać należy za oczywiście uzasadnioną, co przesądza również o jej przyjęciu do rozpoznania na podstawie przepisów art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.”.

W konsekwencji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego oraz orzeczenie co do istoty sprawy przez przyznanie skarżącemu prawa do emerytury, a także o zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącego kosztów procesu za obie instancje oraz kosztów postępowania kasacyjnego wraz ze zwrotem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych, ewentualnie

o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, przy uwzględnieniu kosztów dotychczasowego postępowania wraz ze zwrotem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych albo o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu, przy uwzględnieniu kosztów dotychczasowego postępowania wraz ze zwrotem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych. Skarżący wniósł także o rozpoznania niniejszej skargi kasacyjnej na rozprawie (art. 398¹¹ § 1 k.p.c.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga okazała się oczywiście bezzasadna.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie - zawierać argumenty świadczące o tym, że ze względu na sformułowane w ustawie wymagania, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy". W punkcie tym skarżący podał, że „wykonywał pracę na stanowisku szklarza w Wytwórczo-Usługowej Spółdzielni Pracy w L. kluczowym jest więc dokonanie w przedstawionym w sprawie stanie faktycznym prawidłowej definicji branż: 'zespoły formujące szkło' i 'prace różne' oraz zakresu wykonywanych prac, gdyż Sądy orzekające w niniejszej sprawie ograniczyły

definicje wyrażenia: ‘zakładów formujących szkło’ wyłącznie do hut szkła, co sprzeczne jest z językową wykładnią przytoczonych wyżej przepisów”.

Tymczasem spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Poprzestanie w tym zakresie na sformułowaniu podstaw kasacyjnych i ich uzasadnieniu jest niewystarczające, bo chociaż przy konstruowaniu obu wymaganych elementów skargi argumenty mogą być podobne, a Sąd Najwyższy bada je na różnych etapach postępowania kasacyjnego.

We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący twierdzi, że „w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, które na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. uzasadnia przyjęcie niniejszej skargi do rozpoznania”, a także że „skargę uznać należy za oczywiście uzasadnioną, co przesądza również o jej przyjęciu do rozpoznania na podstawie przepisów art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.”. Żadna z tych przesłanek nie została w jakikolwiek sposób uargumentowana głębszym wywodem prawnym.

Zgodnie w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że jeśli wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), to w uzasadnieniu tego wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) powinno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2012 r. II PK 296/11, LEX nr 1214580). Takich wymagań bez wątpienia nie spełnia twierdzenie zawarte w punkcie III skargi zatytułowanym „Przyczyny, dla których skarga kasacyjna zasługuje na przyjęcie do rozpoznania”, że z uwagi wykonywanie przez skarżącego pracy na stanowisku szklarza

„kluczowym jest więc dokonanie w przedstawionym w sprawie stanie faktycznym prawidłowej definicji branż: ‘zespoły formujące szkło’ i ‘prace różne’ oraz zakresu wykonywanych prac, gdyż Sądy orzekające w niniejszej sprawie ograniczyły definicje wyrażenia: ‘zakładów formujących szkło’ wyłącznie do hut szkła, co sprzeczne jest z językową wykładnią przytoczonych wyżej przepisów”.

Natomiast przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) wymaga wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274), bowiem spełnienie tej przesłanki możliwe jest wyłącznie przy takim naruszeniu prawa, którego stwierdzenie nie wymaga dokonywania pogłębionej analizy prawnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2007 r., II UK 45/07, a także postanowienie z dnia 2 sierpnia 2007 r., III UK 45/07, oba dotychczas niepublikowane). W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania brak jest jakichkolwiek argumentów dla poparcia tezy o rozumianej w ten sposób oczywistej zasadności skargi, bowiem skarżący ograniczył się jedynie do wyrażenia stwierdzenia, że „skargę uznać należy za oczywiście uzasadnioną, co przesądza również o jej przyjęciu do rozpoznania na podstawie przepisów art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.”.

Niezależnie od tego słusznie jest stanowisko Sądu Apelacyjnego, że nie jest dopuszczalne zaliczenie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, innych równocześnie wykonywanych prac, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika w rozumieniu obowiązujących przepisów. W żaden sposób nie można porównywać warunków panujących w typowym zakładzie szklarskim z warunkami panującymi przy wykonywaniu prac przy szlifowaniu wyrobów ze szkła czy prac przy produkcji drobnych wyrobów ze szkła (poz. 19, 20 dział XIV wykazu A) gdzie „ze względu na pracę zespołu oraz rodzaj wykonywanych czynności stale panują wysokie temperatury i pracownik bez przerwy z uwagi na trwającą produkcję i pracę zespołu jest narażony na szkodliwe oddziaływanie czynników środowiska zewnętrznego”.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.